

Schoorsteenvegers: liefst zo klein en dun mogelijk

ACHTERGROND SPAZZACAMINO

- Italianen kwamen massaal naar Nederland
- Veger uit Spijkerboor naar feest ter herdenking

Door Roelof van Dalen

Spijkerboor Jochies van een jaar of 7, 8, hooguit 14 jaar, liefst zo klein en dun mogelijk, want die passen zo goed door de schoorsteen. Het rookkanaal moet immers schoon. Het is tegenwoordig lastig voor te stellen, maar vroeger bungelden jongens met een zak over hun hoofd in de schoorsteen. Schoorsteenveger Collin Zuidwijk uit het Drentse Spijkerboor is net terug van een groot feest in Italië ter nagedachtenis aan de vroege jaren van het vak.

In de negentiende eeuw kwamen hordes Italianen naar Nederland om schoorstenen te vegen. "Hier weet bijna niemand hoe het vroeger ging, in Italië is iedereen ervan op de hoogte", zegt Zuidwijk. Het feest Spazzacamino, Italiaans voor schoorsteenveger, wordt jaarlijks gehouden in de buurt van het Italiaanse Lago Maggiore. Een kleine duizend schoorsteenvegers uit de hele wereld komen erop af. Voor de Nederlanders is het feest meteen de start van een nieuw stookseizoen.

Zuidwijk was in Italië bij een herdenking van Faustino Cappini, een jongen die het schoorsteenvegen lang geleden fataal werd. Om zijn baas te bewijzen dat hij het hele rookkanaal had gehad, stak de jongen bovenaan de schoorsteen zijn hand naar buiten. Daarbij raakte hij een elektriciteitskabel.

Het werk was bepaald niet zonder risico. Dat weet ook Catharina Ravelli uit Hilversum. Ze is een nakomeling van de Italiaan Giacomo Ravelli, die in 1843 op 13-jarige leeftijd naar Nederland kwam. "Dat was mijn betovergrootvader. We hebben onze hele stamboom nage-

▲ Collin Zuidwijk tijdens het Italiaanse feest Spazzacamino. Eigen foto's

plozen. Hij kwam lopend naar Nederland om hier te werken."

Zoals veel Italianen trouwde de man al gauw met een Nederlandse vrouw. "Dat deden de meesten", zegt Ravelli. "Het lijkt erop dat ze hun afkomst, armoede troef, snel wilden vergeten." De Italianen maakten zich daarom ook snel de Nederlandse taal eigen. "Niemand in mijn familie spreekt nog Italiaans."

Schoorsteenvegers uit Italië hadden binnen de kortste keren een monopoliepositie in Nederland. Ook in Duitsland en andere West-Europese landen waren het de Italianen die door de rookkanalen kropen. Langzaam veranderde dat. Tegenwoordig zijn er nauwelijks nog Italiaanse families actief als

schoorsteenveger. "In mijn familie niemand meer", zegt Ravelli. Het Amsterdamse bedrijf Vitalli is een van de weinige die ooit door een Italiaan werden opgezet.

Schoorsteenvegen is een vak van tradities. Veel mannen in het vak komen net als vroeger met hoge hoed en zwart pak voorrijden. Toch doet in Nederland niet iedere veger zich zo uit. Zuidwijk uit Spijkerboor: "Sommige mensen vinden het heel leuk, anderen vinden het helemaal niets. Ik doe de hoed niet altijd op, maar ik heb hem wel altijd bij me."

Tijdens Spazzacamino in Italië had hij hem wel doorlopend op. Daar is het heel normaal. "We werden op handen gedragen. Mensen groetten, toeterden naar ons. Een schoorsteenveger brengt geluk, denken ze. Geweldig. Volgend jaar ga ik weer."